

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/kongresy-pamieci-narodowej/podkarpacki-kongres-pamieci-na/191754,Historia-mowi-przez-pokolenia-Juz-dzis-rozpoczyna-sie-Podkarpacki-Kongres-Pamiec.html>
27.02.2026, 16:01

Historia mówi przez pokolenia. Już dziś rozpoczyna się Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej.

Jasionka k. Rzeszowa, 4-5 października 2023, G2A Arena Centrum Wystawienniczo-Kongresowe Województwa Podkarpackiego

Już dziś o godz. 9.00 zapraszamy na uroczyste otwarcie Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej, organizowanego przez Instytut Pamięci Narodowej w dniach 4-5 października 2023 r. na G2A Arena w Jasionce k. Rzeszowa pod hasłem „Historia mówi przez pokolenia”. Chcemy opowiedzieć o najnowszej historii Polski w sposób przemawiający do każdego pokolenia. Pokazać, że o historii można opowiadać ciekawie i pasjonująco, za pomocą różnych środków. Zapraszamy do strefy konferencyjnej, gdzie zostaną zaprezentowane wyniki raportu „Edukacja dla pamięci” w odniesieniu do województwa podkarpackiego. Będą debaty: na temat świadomości historycznej mieszkańców tego regionu, debata panelowa „Sport, patriotyzm, historia”, ogólnopolska konferencja naukowa „Emigracyjna prasa oraz ośrodki wydawnicze i wydawcy (1939-1990)”, a na zakończenie dnia – uroczysta gala wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności oraz Medali „Reipublicae Memoriae Meritum”. Przestrzeń edukacyjna została podzielona na strefę nowych technologii, strefę upamiętnienia, poszukiwania i identyfikacji, strefę archiwalną, rekonstrukcje historyczne. Przygotowano wystawy multimedialne, warsztaty plastyczne i muzyczne, kino filmów historycznych – to tylko niektóre z atrakcji na Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej. Zapraszamy! Wstęp wolny po wcześniejszej rejestracji.

04.10.2023

Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej

Historia mówi przez pokolenia
4-5 października 2023

NStrona box

<https://kongrespamiecinarodowej.pl/>

W trakcie dwóch dni wydarzenia każdy - niezależnie od wieku - znajdzie w naszej ofercie coś dla siebie. Gościem honorowym będzie ostatni żyjący żołnierz gen. Maczka, kapitan Tadeusz Lutak, który świętował w tym roku 106. urodziny.

Opowieść o historii

W czasie Kongresu w jednym miejscu zgromadzimy dzieci i młodzież, edukatorów, nauczycieli, działaczy społecznych i weteranów, grupy rekonstrukcyjne i wszystkich pasjonatów historii. Podzielimy się wiedzą na temat pamięci o naszych bohaterach narodowych, świadomości historycznej naszego społeczeństwa, ale również zaangażujemy uczestników do udziału w wielu atrakcjach zaproponowanych w poszczególnych strefach: archiwalnej, naukowej, edukacyjnej, militarnej oraz rekonstrukcji historycznych, a także upamiętniającej. Zobaczymy, że IPN „Powraca po swoich” - przybliżymy temat poszukiwań oraz identyfikacji ofiar zbrodni obu totalitaryzmów. Na kongresie będzie również strefa komiksów. Miłośnicy kina będą mieli okazję poznać filmy wyprodukowane przez IPN lub we współpracy z Instytutem.

► Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej to dwudniowe wydarzenie, które podsumowuje ponad dwudziestoletni dorobek IPN, a także prezentuje historyczną ofertę edukacyjną w zupełnie nowej formule - w myśl hasła „Historia mówi przez pokolenia”.

► [Zobacz spot - PKPN](#)

► Pomysł prezentacji naszego dziedzictwa narodowego szerokiemu gronu odbiorców to odpowiedź na wyniki zrealizowanych w 2022 r. na zlecenie IPN badań społecznych dotyczących wiedzy historycznej Polaków i ich postaw wobec przeszłości. Badania opracowane przez zespół naukowców dr. hab. Krzysztofa Malickiego, profesora Uniwersytetu Rzeszowskiego, zostały przedstawione podczas konferencji otwierającej kwietniowy Kongres Pamięci Narodowej. [Wyniki raportu „Edukacja dla pamięci”](#), w języku [polskim](#) i [angielskim](#), można pobrać ze strony internetowej IPN.

W czasie Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej zostaną zaprezentowane wyniki badań na temat świadomości historycznej mieszkańców województwa podkarpackiego oraz ich wiedzy historycznej i postaw wobec przeszłości. Badania umożliwią odtworzenie występujących w regionie form pamięci i pokazanie tego, co jest w nich specyficznie lokalne oraz tego, co stanowi odzwierciedlenie narodowej historii Polski. Dzięki temu mogą zostać wykorzystane do kształtowania programów nauczania.

Instytut Pamięci Narodowej jest jednym z głównych ośrodków badawczych zajmujących się historią Polski w XX wieku, dlatego to właśnie na nas spoczywa odpowiedzialność za efektywne upowszechnianie wiedzy w tym zakresie. Planowane wydarzenie kierujemy do szerokiego grona osób zainteresowanych przeszłością naszego kraju.

Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej będzie okazją do dyskusji na temat świadomości historycznej Polaków, z uwzględnieniem specyfiki Podkarpacia.

► Porozmawiamy też o tym, na czym powinna się opierać nowoczesna, atrakcyjna edukacja historyczna: edukacja dla przyszłości. Chcemy poprzez współczesną kulturę i nowinki techniczne, połączone z tradycyjną nauką ukazać alternatywę dla promowania wiedzy historycznej. W czasie Kongresu proponujemy opowiedzieć o najnowszej historii Polski w sposób przemawiający do każdego pokolenia.

► Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej będzie składał się z dwóch zasadniczych stref:

- konferencyjnej – skierowanej do dorosłych odbiorców oraz
- edukacyjnej – dedykowanej dzieciom i młodzieży

Co nas czeka 4 października 2023 r. (środa)

► Strefa konferencyjna

9.00 – uroczyste otwarcie Kongresu

9.30–17.00 ogólnopolska konferencja naukowa „Emigracyjna prasa oraz ośrodki wydawnicze i wydawcy (1939-1990)” (parter, sala konferencyjna „0”) z udziałem 30 referentów. Celem konferencji jest pokazanie zarówno politycznej funkcji polskiej prasy emigracyjnej, jak również zadań wykonywanych przez nią w sferze kultury. Będzie ona dotyczyła różnych segmentów prasy emigracyjnej: wydawnictw *stricte* politycznych (partyjnych), czasopism historycznych, religijnych, wojskowych (kombatanckich) oraz społecznych (wydawanych – również w formie biuletynów –

przez organizacje, związki i stowarzyszenia o różnorodnym charakterze).

10.00-10.30 – prezentacja raportu dr hab. Krzysztof Malicki, prof. Uniwersyteu Rzeszowskiego (I piętro, sala konferencyjna „1”) na temat świadomości historycznej mieszkańców województwa podkarpackiego oraz ich wiedzy historycznej i postaw wobec przeszłości.

Zobacz: [Wyniki raportu „Edukacja dla pamięci”](#), które zostały przedstawione podczas konferencji otwierającej kwietniowy Kongres Pamięci Narodowej 13-15 kwietnia 2023 r. w Warszawie.

10.30-12.00 – debata panelowa „Świadomość historyczna mieszkańców województwa podkarpackiego. Rola organizacji społecznych” (I piętro, sala konferencyjna „1”). Uczestnicy: prof. dr hab. Jan Draus (Kolegium IPN/UR), Maciej Małozieć (zastępca burmistrza m. Dębicy/SZŻAK), Tomasz Róg (MBP w Cieszanowie/Towarzystwo Miłośników Ziemi Lubaczowskiej), dr hab. Tadeusz Zych (UR/Tarnobrzeskie Towarzystwo Historyczne). Będzie to dyskusja o stanie świadomości historycznej mieszkańców województwa podkarpackiego z udziałem działaczy społecznych z Podkarpacia.

12.30-14.00 – debata panelowa „Sport, patriotyzm, historia” (I piętro, sala konferencyjna „1”), w której udział wezmą: prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki oraz sportowcy z województwa podkarpackiego: Iwona Nieroda-Zdziebko, multimedalistka mistrzostw świata, Europy i Polski w kickboxingu, Łukasz Różański, mistrz świata w boksie (WBC) w wadze bridgerweight oraz Grzegorz Kozdrański – skoki do wody. Debata poprowadzi red. Konrad Dudek z TVP3 Rzeszów. W czasie rozmowy, odwołującej się zarówno do osobistych doświadczeń i przemysłów, jak i kontekstów historycznych, uczestnicy debaty porozmawiają m.in. o związkach patriotyzmu ze sportem, o swoich sportowych idolach, o codziennych wymiarach patriotyzmu, o tym jak wychowywać przez historię sportu i sportowców, o tym jak sport kształtuje charakter.

16.00-17.00 – uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności oraz Medali „Reipublicae Memoriae Meritum” (I piętro, sala konferencyjna „1”)

►Strefa edukacyjna

► Wystawy

- [„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”](#) – międzynarodowy projekt edukacyjno-memoratywny, mający na celu upamiętnić wysiłek Polskich Sił Zbrojnych podczas II wojny światowej oraz losy ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS wraz z armią gen. Andersa. Częścią wystawy jest wirtualny globus prezentujący szlaki cywilne, wojskowe, morskie i lądowe, którymi przemieszczali się Polacy podczas II wojny światowej. Poprzez interaktywny panel sterujący globusem, każdy będzie mógł wybrać region świata oraz poznać historię i losy Polaków z nim związanych: Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, losy ludności cywilnej – syberyjskich zesłańców, osiedla dla Polaków w Afryce i in. Wirtualnej prezentacji towarzyszyć będą również artefakty z Archiwum IPN, pozyskane przez Instytut w ramach [projektu Archiwum Pełne Pamięci](#), m.in. [Pamiętnik Wandy Barbary Kociuby](#).
- [„Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”](#) – ekspozycja, przygotowana przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie, przedstawia losy polskiej rodziny. Rodziny, której linia życia została poddana trybom okrutnej wojny i okupacji. [Józef i Wiktoria Ulmowie](#) nie poddali się biernie biegowi historii. Stali się jej aktywnymi uczestnikami, dostrzegając innych ludzi, którym należało udzielić pomocy. Stanęli po stronie dobra i sami dzielili się tym dobrem z innymi. Narodowość, wyznanie, różnice kulturowe, w obliczu terroru niemieckiej okupacji, stały się nieistotne, wagi nabrało człowieczeństwo. Pragnąc ochronić życie, sami je stracili. Na wystawie,

przygotowanej w językach polskim i angielskim, znajduje się kilkadziesiąt zdjęć i dokumentów. Część z nich została opublikowana po raz pierwszy.

- [„20-40-20”](#) – Multimedialna wystawa prezentuje wielkie zwycięstwo w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. oraz Zbrodnię Katyńską z 1940 r. Ukazuje losy niezwykłych bohaterów: Jana i Stanisława Ozimków – ojca i syna, por. Juliana Grunera, ppłk. dypl. Wilhelma Kasprzykiewicza oraz ks. Józefa Skorela. Najważniejszą jej częścią jest poruszający 30-minutowy film, którego scenariusz powstał na podstawie życiorysów tych pięciu postaci.
- „Likwidacja Salezjańskiej Szkoły Organistowskiej” – wystawa przygotowana przez Archiwum IPN w Rzeszowie przedstawia brutalną likwidację Salezjańskiej Szkoły Organistowskiej w Przemyślu w 1963 r.
- „Symbole naszej historii” – wystawa jest swego rodzaju podróżą poprzez symbole, te mniej i bardziej znane. Szczególne miejsce poświęcone zostało symbolice państwowości – godłu, fladze, barwom, hymnowi i znakom z nimi powiązanymi. Na wystawie znalazły się też znaki, które stały się symbolami swoich czasów – godła, logotypy, odznaczenia, a nawet przedmioty.
- wystawa mobilna Podkarpackiego Centrum Nauki „Łukasiewicz” – to zbiór interaktywnych eksponatów zachęcających do samodzielnego eksperymentowania. Dzięki temu eksponaty wzbudzają ciekawość i zachęcają do zadawania pytań: Jak to jest zrobione? Jak to działa?

► Strefa Nowych Technologii – przygotowana przez Biuro Nowych Technologii IPN

Założ okulary VR i przenieś się w wirtualny świat historii: czasy wojny polsko-bolszewickiej ([„Gra szyfrów”](#)), poznaj świat i losy błogosławionej Rodziny Ulmów z Markowej na Podkarpaciu ([„Świadectwo poMOCY”](#)), „Cyfrowych Bohaterów”, przenieś się do czasów Powstania Warszawskiego ([„WARSAW RISING – MIASTO BOHATERÓW”](#)) i „Solidarności Walczącej” ([„Szybowcowa ’87”](#)). Zobacz podcasty o immersyjnej edukacji, będą też quizy edukacyjne.

► Gry edukacyjne, strefa komiksów, warsztaty muzyczne, „Drużyna Inki”

Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej to również szansa na poznanie gier edukacyjnych przygotowanych przez IPN, tj.: „Znaj Znak”, „Miś Wojtek”, „Bitwa Warszawska”, „ORP Orzeł”, „Gwiazdzista Eskadra”, „Niepodległa”.

Edukacja może odbywać się również przez komiksy. O wydawnictwach tego typu oraz o tym, jak powstają komiksy o tematyce historycznej, będzie się można dowiedzieć w strefie komiksów.

Dzieci i młodzież mogą wziąć udział w warsztatach muzycznych pod okiem wykwalifikowanych instruktorów. Młodzi muzycy będą mogli poczuć się jak profesjonalni artyści – zajęcia będą prowadzone na największej na Podkarpaciu sali kongresowej G2A Arena.

Szansą na poznanie historii niezłomnej sanitariuszki AK Danuty Siedzikówny „Inki” będą warsztaty „Drużyna Inki” przygotowane przez Biuro Przystanków Historia IPN. W czasie zajęć prowadzone będzie teoretyczne i praktyczne szkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej. Na uczestników czekają podręczne apteczki.

► Strefa Archiwum

Sercem Instytutu Pamięci Narodowej jest Archiwum. W czasie Kongresu zostanie zaprezentowany projekt Archiwum Pełne Pamięci i pozyskane w ramach tego projektu artefakty pochodzące z prywatnych kolekcji polskich rodzin i organizacji polonijnych, które w Archiwum stają się częścią narodowego dziedzictwa.

Zapoznaj się z przestrzenną instalacją, która poprzez swoją meblarską formę w metaforyczny sposób nawiązuje do starego strychu, sekretarzyka przodków, w którym zaklęta jest pamięć o przeszłości. Zaprosimy publiczność do samodzielnego rozszyfrowania historii ukrytych w dawnych dokumentach, z wykorzystaniem multimediiów i nowych technologii.

► Kino Filmów Historycznych

Pierwszego dnia Kongresu będzie można zobaczyć m.in. filmy:

[Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej](#) (reż. Maciej Fijałkowski). To historia o [Matce Matyldzie Getter](#) – tytułowej Matusi. Przełożona Prowincji Warszawskiej była inicjatorką i główną koordynatorką akcji ratowania dzieci żydowskich podczas II wojny światowej przez zakonnice Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi.

[Historia jednej zbrodni](#) (reż. Mariusz Piliś). Film opowiada przejmującą historię [błogosławionej rodziny Ulmów: Józefa i Wiktorii oraz ich siedmiorga dzieci](#), którzy poświęcili swoje życie, próbując ratować życie dwóch żydowskich rodzin, Goldmanów i Szallów. Niewyobrażalna zbrodnia, której 24 marca 1944 roku dokonali Niemcy, mordując z zimną krwią także dzieci Ulmów, jest dla reżysera punktem wyjścia do śledztwa w tej sprawie. Reżyser dotarł do niepublikowanych wcześniej materiałów, przeprowadził szereg rozmów, podążył powojennym tropem odpowiedzialnych za mord.

► Strefa upamiętnień

Będą tam prowadzone warsztaty z muralistyki. Zostaną one podzielone na dwie części. Odwiedzający tę strefę zapoznają się ze stroną teoretyczną oraz praktyczną powstawania muralu. W części praktycznej uczestnicy będą mogli sami wykonać znaki używając też metod stosowanych m.in. przez młodzież w czasie II wojny światowej, ale także zastosują techniki stosowane obecnie. Zaprezentowane zostaną murale wykonane na zlecenie Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Rzeszowie. W części teoretycznej odwiedzający zapoznają się m.in. z bohaterstwem harcerzy z Szarych Szeregów, którzy w ramach małego sabotażu wykonywali antyniemieckie napisy na murach. Poznają też historię napisów wykonywanych przez działaczy Solidarności w latach 80.

► Strefa rekonstrukcji historycznej i militarna

W strefie rekonstrukcji historycznej pokazane zostaną pojazdy wojskowe, które były wykorzystywane przez 10. Brygadę Kawalerii płk. dypl. Stanisława Maczka, a także sprzęt używany przez żołnierzy 1. Dywizji Pancerniej. Powstanie zmotoryzowanej 10. Brygady Kawalerii jest nierozdzielnie związane z Podkarpaciem, zaś gen. broni Stanisław Maczek jest honorowym obywatelem miasta Rzeszowa.

W strefie militarnej 21. Brygada Strzelców Podhalańskich zaprezentuje sprzęt wojskowy, który znajduje się na uzbrojeniu jednostki. Także 3. Podkarpacka Brygada Obrony Terytorialnej pokaże swoje uzbrojenie oraz możliwości jego wykorzystania.

► Dla najmłodszych

Teatrzyk „Miś Wojtek” – dzieci w wieku od 6 do 9 lat będą miały okazję poznać fragment polskiej historii przez pryzmat przedstawienia-teatrzyku o przygodach niedźwiedzia Wojtka. Dzieli się on z młodymi widzami swymi fascynującymi przygodami, związanymi z losami armii gen. Władysława

Andersa.

► Wydawnictwo IPN

Na Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej będzie można się zapoznać z bogatą ofertą Wydawnictwa IPN. Będzie można nabyć w promocyjnych cenach: albumy, bestsellery, nowości wydawnicze, publikacje oddziałowe z regionu podkarpacia, komiksy dla młodzieży i gry edukacyjne. Przewidziane są również spotkania z autorami publikacji.

4 października 2023 r.:

11.00-12.00 dr Mirosław Surdej i dr Paweł Fornal, redaktorzy książki [Władzy raz zdobytej... Początki systemu komunistycznego w Polsce, 1944-1947, Rzeszów-Warszawa 2023.](#)

13.00-14.00 dr Tomasz Bereza, autor książki [Przesiedleni znad Sanu – zamordowani nad Horyniem. Losy Polaków deportowanych przez Sowieców z obwodu drohobyckiego w ramach „oczyszczania” pasa granicznego \(1940-1944\), Rzeszów-Warszawa 2020.](#)

Zapraszamy do strefy Wydawnictwa IPN!

► Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej to niepowtarzalna szansa odkrycia historii Polski XX wieku przez pryzmat Małej Ojczyzny, jaką jest Podkarpacie – ze swoją specyfiką kulturową, historyczną, religijną i społeczną.

Żeby wiedzieć, kim jestem, muszę wiedzieć, skąd pochodzę, jakie mam korzenie. Naród to wspólnota pamięci, sztafeta pokoleń, a historia to klucz do przyszłości.

Przyjdź, razem ze swoimi dziećmi, rodzicami i dziadkami. Razem porozmawiajmy o naszej historii i o dziedzictwie narodowym. Wstęp wolny. Zapraszamy. Wystarczy się jedynie zarejestrować na stronie Kongresu: <https://kongrespamiecinarodowej.pl> !

► [Rejestracja](#)

► Szczegółowy program wydarzeń: <https://kongrespamiecinarodowej.pl/>

Wydarzenie objęte patronatem honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy

► <https://kongrespamiecinarodowej.pl/>

Kongres Pamięci Narodowej

► Wstęp wolny. Zapraszamy!

Kontakt dla mediów:

Oddział IPN w Rzeszowie
Katarzyna Gajda-Bator
kom. 602 712 537, tel. (17) 860 60 12
katarzyna.gajda-bator@ipn.gov.pl

Rzecznik Prasowy IPN – Dyrektor Biura:
dr Rafał Leśkiewicz
tel. 602 322 362
rzecznik@ipn.gov.pl

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)